

УДК 821.161.2

К 26

Карп'юк В.

Олекса Довбуш. Кров опиря : пригодницька повість / Василь Карп'юк. — Брустури : Дискурсус, 2023. — 128 с.

ISBN 978-617-8326-18-0

Прародитель зла Арідник відправляє кажана-опиря, щоб той відшукав таємний сховок Олекси Довбуша і вразив опришка. Але кажан летить на запах крові і помилково кусає Олексину сестру Параску, маму Павлика. Жінка ризикує загинути або стати оприцею. Врятувати її можуть лише ліки на основі крові іншого опиря. Щоб її роздобути, Павлик вирушає аж у Трансильванію. Та чи вдасться хлопцеві досягнути бажаного? Що змусить Олексу Довбуша вийти зі свого сховку, і як він поведеться із паном Владзем?

Гов, а хто такий пан Владзьо?

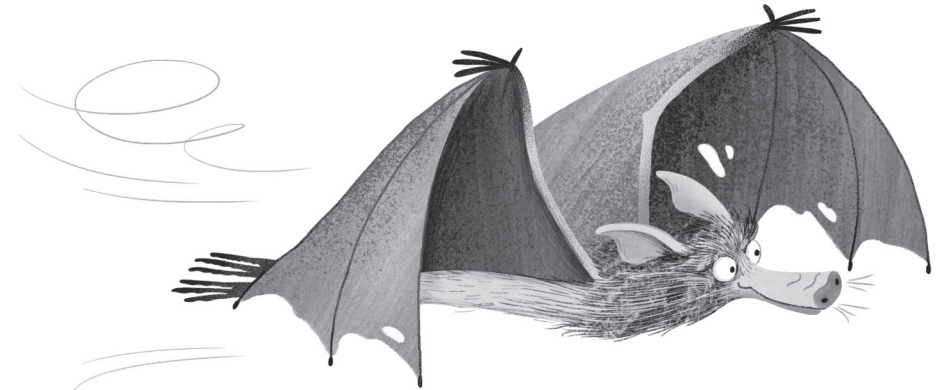
Усі права застережено. Відтворювати будь-яку частину цього видання в будь-якій формі та в будь-який спосіб без письмової згоди видавництва заборонено.

© Василь Карп'юк, текст, 2023
© Наталя Кудляк, ілюстрації, 2023
© Дискурсус, видання, 2023

Василь Карп'юк

ОЛЕКСЯ ДОВБУШ

◆ КРОВ ОПИРЯ ◆

Дискурсус
Брустури – 2023

Розділ 1

ЩО В АРІДНИКА

— Потолоч! — люто верещав Арідник. — Клята нікчемна потолоч!

У лігві Арідника поміж палаючими купками золота рядочком стояли щезники, похнюпивши свої свинячі рийки й опустивши рогаті голови та хвости.

У людському світі вони багато на що впливали і всіляко капостили. Полювали за людськими душами — виманювали їх хитрощами і золотом. Але тепер винувато стояли перед своїм повелителем, і було їм препаскудно.

Обшарпані, пом'яті і нікчемні, як чмоні. Вони щойно вернулися із завдання. Але позаяк прийшли з порожніми руками, то Арідник лютував. Щезники навіть боялися звести погляди на тріщину у стелі, з якої до них промовляв повелитель.

На очі він нікому не показувався, бо сидів закутий у ланцях і камені від первовіку. Тільки його голос було чути, по якому можна було вгадати настрої. І ще по сяйву, яким світилися тріщина у стелі і сама стеля.

Зазвичай вони жевріли фіолетовим, але тепер аж пашіли чорним, а з тріщини ще й скапувала кипляча слинява смола.

— Як ви посміли вернутися без Довбуша? Ви тепер у людському світі нічого не варті? — кричав Арідник.

— Та нема його ніде, — під ніс прогугнявив рудий щезник.

— А де він дівся? На дні Несамовитого ще град не кує!

— Мабуть, там, куди нам зась, — відповів рудий. — У якійсь церкві ховається. А ми туди ні ногою. От і не можемо його зловити.

— Гу-у-у-ух! Негайно покличте опиря! — загула Чорногора і затремтіла, так що із пташиних гнізд, звитих там, повипадали яйця, а в підгірських хатах у мисниках застрибав посуд. Це Арідник із лютости затряс світом. Такий він був злий на Олексу Довбуша!

Розділ 2

ЩО В ОПРИШКІВ

Не дивно, що Арідник так лютував, бо славний карпатський опришок доволі нехитрим способом зумів втекти з його рук. Мало того, що жодна жива людина доти не потрапляла в лігво Арідника, а тут Довбуш ще й як зайшов, так і вийшов. І не один, а з цілою опришківською ватагою. Через дурну цікавість легені потрапили Арідникові просто в руки. Далі забракло хіба зовсім трохи часу, щоб опришки віддали йому свої душі за золото, ще й сам Довбуш став би щезником, а значить, — його слугою. Але тут з'явився якийсь хлопчак — Довбушів небіж Павлик — і так усе закаламотив, що мало не спалив лігво, а опришки разом із ватажком таки здиміли.

Їхня ватага щойно вибралася від Арідника, то відправила малого до мами.

— Знаєш, Павлику! — переминався з ноги на ногу Олекса Довбуш. — Ми взимку не опришкуємо, а десь у теплі пересиджуємо. То нема чого тобі з нами тинятися. Та й мама буде хвилюватися. А за пару років підростеш, і зайдемо по тебе.

Самі ж опришки залягли на дно під Галичем.

На білім світі вони ховалися вже не так від Арідника, як від численного польського війська, що прийшло

в Карпати, аби їх винищити. Але що військо тоді вже зайшло високо в гори, то опришки швидко гайнули до Олексиного приятеля — корчмаря Ваче.

— Рятуй, братчику, бо гинемо! — бідкався опришок Никор.

Ваче підозріло глянув на нього. Тоді на самого Олексу, і на його брата Івана, і на Джимуґу та Баюрака.

— А що, власне, ви тут загубили? — Ваче взявся накривати стіл несподіваним гостям. — Ви знаєте, яка ровта за вами полює?

— Що нам та ровта? — хекнув Джимуґа, і кожен з опришків потрохи оповів про їхні пригоди.

Звісно, порівняно з тим, що вони пережили в лігві Аридника, нині їм загрожувала значно менша небезпека. Просто зараз вони не гинули, тож майже не переймалися своїм теперішнім становищем і тим, що їх можуть зловити. Але переймався Ваче, щоб у нього не було проблем через таких приятелів.

На другий день корчмар запакував опришків у порожні бочки і відвіз у монастир аж під Галичем. Там Ваче завжди купував у монахів віна, бо ті були фajnними виноробами.

Закинувши опришків, він і на цей раз взяв повні бочки трунку, щоб назад дурно не гнати воза. Трунок у корчмі завжди піде.

Опришки лишилися при монастирі як потенційні послушники. Монахи давали їм роботу, ті сумлінно її виконували і мали за це грубу монашу одіж, скромну, але достатньо поживну їжу і місце для снання.

— Брате Олексю, принеси дров.

— Іду, брате Євсевію.

— Брате Джимугу, розтопи піч.

— Добре, брате Капику.

Врешті опришки нерідко так само відлюдно жили в таємних сховках. Теперішнє їхнє життя відрізнялося хіба тим, що, крім праці, у них було багато молитовного часу.

— Браття опришки, вечірня молитва!

— Йдемо, брате Матвію.

Але опришки тому тішилися, бо знали, що мають за собою чимало гріхів, то хоч трохи відмолять. Та й коли є усталений життєвий ритм, чіткий розпорядок дня, то й життя якось стає на місце і в голові все прояснюється.

Никор, Іван, Баюрак і Джимуга вже майже не згадували про своє жахливе перебування в полоні Арідника або потай від монахів говорили про то жартома. Натомість Олекса відчужувався від товариства. Він випросив собі окрему келію, взяв Святе Письмо і до інших зайвий раз не виходив, хіба як треба було виконати якусь роботу.

— Олексю, а що ти так від усіх сторонишся? — запитував брат Капик.

— Брате Капику, я думаю лишитися в монастирі назавжди, бо маю на собі страшне прокляття Арідника.

— Молитвою і добрими справами все переможеш і очистиш свою душу, — поблажливо дивився на Олексу монах.

— Не вийде добрими справами. Моє прокляття в тому й полягає: щойно зроблю комусь добро, то воно обертається так, що завдає ще й трохи зла. Або багато. Тому я думаю більше нікому не робити ні добра, ні зла, а жити отак заховано від світу до кінця віків.

— Ох, — зітхнув брат Капик, бо не знав, що порадити. — Не робити зла, то вже добре. А місце для тебе в нас завжди буде.

Отак заховавши опришків від війська, що за ними полювало, Ваче мимоволі укрит їх і від Арідникових слуг, бо на освячену монастирську землю нечиста сила не могла ступити.

Розділ 3

КАЖАН-ОПИР

Коли Арідник уздрів, що своїми силами Довбуша не дістане, то вдався до хитрості і пішов поміж. Бо нема лиш одного чистого добра й одного чистого зла. Зло взагалі не годно бути чистим, а добрі люди також можуть помилятися. А ще бувають добрі люди чи інші істоти, заражені злим.

Таким був кажан-опир, який жив у Карпатах, у маленькій темній ущелині.

Опирі — незалежні від Арідника істоти, вони не роблять зла зумисно. Але мають залежність від крові. Коли опир відчуває, що падає на силі, то вирушає на полювання. Тоді він вже не розбирає, що на зуб трапить — людина чи звірина. І якщо істота, вкушена ним, виживає, то теж стає опирем.

Завдяки тому, що опирі непідвладні Арідникові, вони можуть літати, куди хочуть чи де занюхають бажану поживу. На територію монастирів і церков також мають доступ, і це Арідникові здалося прекрасним вирішенням його проблеми.

Кажан залетів у печеру і забився в куток подалі від центру стелі, з якої пашіло Арідникове світло. Навіть опир мав мало приємності чути з ним.

— Що, побратиме, — заговорив Арідник із тріщини у стелі, — бачу, ти вже досить охляв.

— Нічого я не охляв, — відповів кажан.

— Та як ні, як на твоїх крилах лишилася сама шкіра.

— То так і має бути, — відповів кажан. — Якби в мене на крилахросло сало, то я б не літав, а хіба повзав.

— Може, й так, — погодився Арідник. — Але в кожному разі маю до тебе смачну пропозицію.

Звісно, він не вважав кажана побратимом і навряд би колись із ним розмовляв по-дружньому. Але дуже потребував його послуги, тому поведився так, що хоч до рани прикладай.

— І чого ти від мене хочеш? — опир розумів, що Арідник точно покликав його не з добрих намірів, бо таких у нього не могло бути.

— Треба, щоб ти знайшов і вкусив Довбуша, — сказав той.

— Оце вже ні, — відповів кажан. — Я об його грубу шкіру зуби ламаю.

— Ніяка вона не груба, — заперечив Арідник. — Така ж, як і в інших людей. Не думай, ніби він якийсь особливий. Одне, що не вмирає. Тож будеш мати у своєму племені безсмертного опиря. Та ще й доста дужого. Буде вам биків із полонин приносити.

— Ой, не знаю, — вагався кажан. — Ти це точно не для моєї користі пропонуєш. Що тобі з того Довбуша?

Арідник аж не знав, як сказати. Йому було соромно зізнатися, що Довбуш із ватагою на раз-два втекли з його полону і мало не спалили лігво разом з усім золотом і ним самим.

— Він колись убив мого щезника, і я хочу помсти, — сердито буркнув Арідник. — Щоб він був моїм слугою.

— Ну, коли я його вкушу, то він стане опирем, а не щезником, — покрутив головою кажан.

— Коли він питиме чужу кров, то це вже буде зло. Мені більшого не треба. — І щоб розвіяти сумніви кажана, додав: — А для тебе жодної небезпеки. Якщо хтось зачепить, у ту ж мить перенесешся до мене. Я тобі дам спеціальний порошок.

— То ще й небезпека може бути?

— Та що ти, яка небезпека... Він собі спатиме чи що там робитиме, не знаю. А ти підлетиш, поп'єш досхочу його кривці і гайда додому. Порошок для того,

щоб ти мав гарантії. Щоб не думав, що чимось ризикуєш.

— А де цей Довбуш? — уточнював кажан.

— От цього не знаю... — трохи розгубився Арідник. — Але точно десь є на світі, бо він безсмертний.

— То файно, але де я маю його шукати?

— Я тобі скажу так, — мовив Арідник, — мої щезники обшукали все, куди лиш могли поткнути носа, і не знайшли. Тобі лишилися тільки святі місця. Він десь там має бути.

Така розгубленість Арідника і панібратська розмова дуже насторожували кажана. Раніше він тільки знав, що Арідник існує, і що він повелитель всього злого, і що ім'я його воліють не згадувати. А тут якась чорно-фіолетова тріщина у стелі вмовляє його покусати самого Довбуша.

— Ти знаєш, скільки у світі святих місць? — обурився кажан. — Мені таке не підходить. Я краще зловлю стрижену вівцю і нап'юся її крові.

— Посоромився б, — Арідник намагався перекопати кажана. — Ти хочеш, щоб у вашому опирському племені були вівці?

— Якщо бажаєш знати, то їх вже й так чимало, — відповів опир. — Вівці нічим не гірші за людей чи кажанів.

— Та добре, не сердься, — заспокоював Арідник. —

Що тобі треба, аби знайти Довбуша? Може, наказати щезникам, щоб намалювали його портрет?

— Здався мені твій портрет!

— Та не мій, а Довбуша!

Раніше Арідник спопелив би того, хто сказав би йому, що кажан із ним отак розмовлятиме, а відтак і самого кажана, хоч той був би натоді ні при чому. Але зараз він сам змалів у своїх очах і почувався нікчемним і спустошеним. Відчував, як падає на силі і стає ніким. Лише перемога над Довбушем могла б вернути його впевненість.

— Портрет Довбуша мені теж не потрібен, — вів далі кажан. — Я ніц не бачу, відколи мені один голуб видзьобав очі. Літаю навпомацки. Тільки мацаю звуком. Але не таким, як ти чуєш. А таким, якого не чуєш. Але так я Довбуша не знайду. Мені б хоч краплинку його крові, то я б спробував пошукати за запахом.

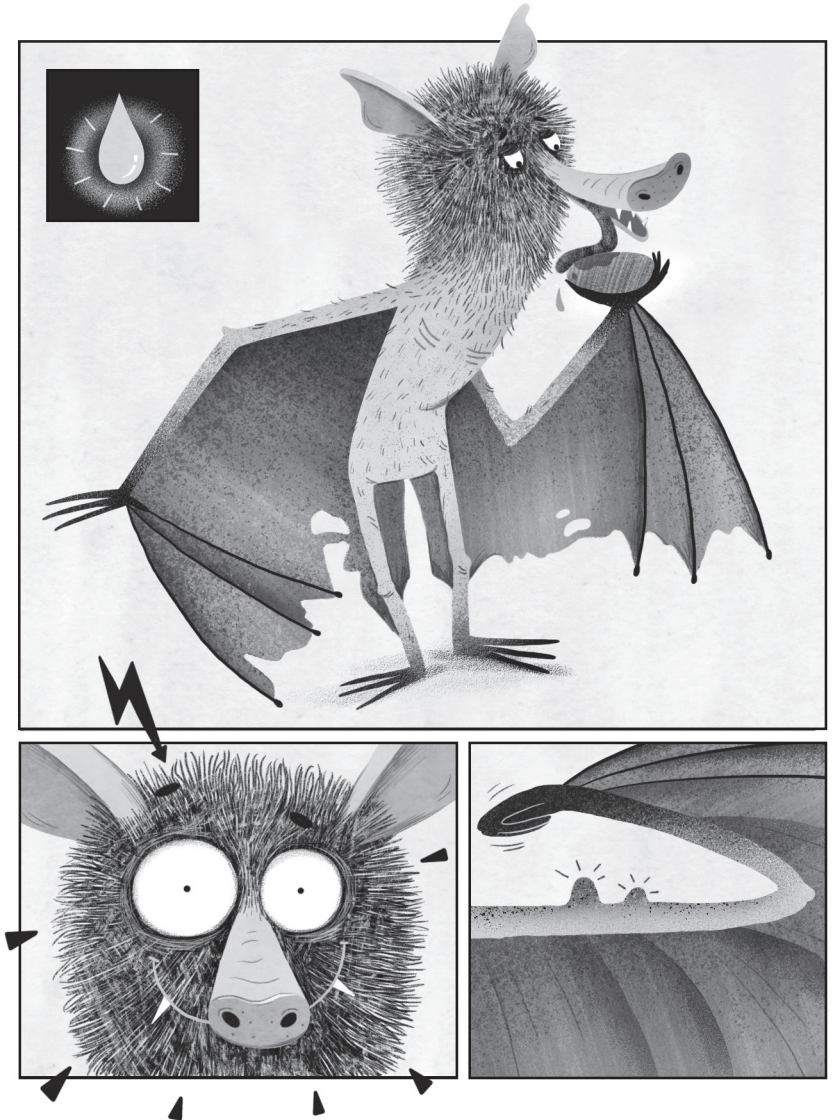
— Щезники! — загорлав Арідник, і до зали вмить забігли двоє його слуг. — Бігом огляньте місце, де лежав полонений Довбуш. Потрібна його кров!

Щезники кинулися до того місця і, звісно ж, нічого не знайшли. Але тут до пошуків долучився кажан. Він таки занюхав засохлу плямку на одному камінчику. Довго його обстежував, використовуючи своє дивовижне вміння сприймати звуки, нечутні для інших, і врешті лизнув.

— О, це сильна кров, — сказав вдоволений кажан. — Я лиш засохлої ледь скуштував і вже відчув, що прибула сила.

— А бачиш, бачиш, — нахваляв Довбушеву кров Арідник. — Так наситишся, що сало на крилах поросте.

— Ні, краще без сала, — усміхнувся кажан. — Але частунок справді хороший.

Розділ 4

ПАВЛИК

— А це що за камінчик такий? — малий Павлик Орфенюк роздивлявся чудернацькі предмети, що акуратно лежали на полиці в кутику в хаті мольфара Данила.

— То гадяча пацьорка, — обізвався мольфар, що сидів на лаві біля вікна і латав старі постолои.

— А як ви цю дірочку зробили в камені?

— То не я, то гадина продула. Тому й гадяча.

— А для чого вона?

— Хто її має і носить за собою, той знає, що про нього думають. А ще може зазирнути туди, куди око не сягає.

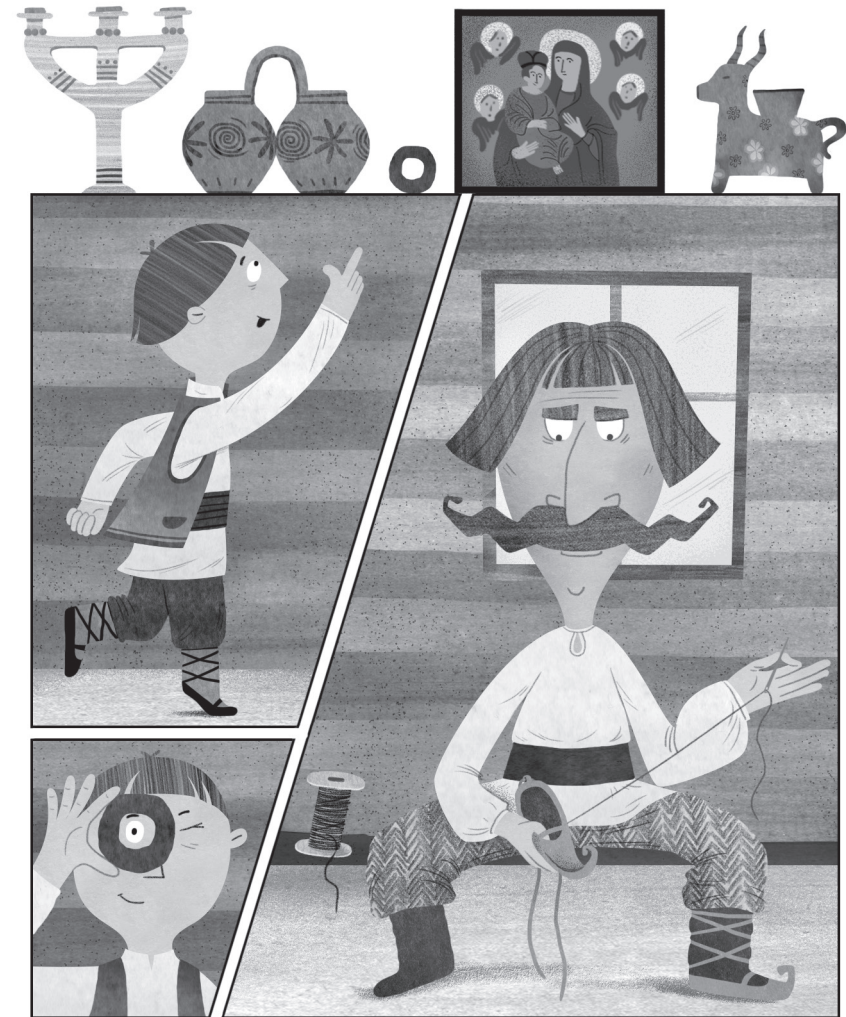
— Ого! — хлопець уважно роздивлявся камінець і зирив у дірочку в ньому. — А ви чому не носите?

— Як треба, то ношу. Але не завжди хочеться знати, що про тебе думають інші, — усміхнувся мольфар. — Та й кожна магічна річ не лише дає, а й бере. У всьому треба чути міру.

Довбушів небіж Павлик жив собі зі своєю мамою Параскою. Коли він визволив опришків із полону Арідника, ті dopravили його додому, а самі здиміли. Правда, пообіцяли, що візьмуть у свою ватагу, але, мовляв, хай трохи підросте.

Павлик не мав що інше робити, як рости і мамі помагати по господарству, бо після смерті батька їх лишилося двоє.

Мандрівку зимовими горами, замерзлий водоспад, розкішний опришківський сховок, гладенький тунель

і нарешті залу з купками золота, які палають, та не печуть, Павлик згадував, ніби якийсь сон. Таке воно було неймовірно поряд зі звичним життям.

Правда, не сумніватися у своїй пам'яті малому дозволяло спілкування з мольфаром Данилом, бо він теж мав стосунок до пригоди з Арідником. Саме мольфар навчив хлопця, що робити, аби врятувати опришків. Без його Живої Ватри нічого б і не вийшло. А Павлик все зробив добре, і ватага вціліла.

Відтоді Довбушів небіж із мольфаром не лише приятелював, а й став його учнем.

— Кожна людина, яка щось уміє, не обходиться лиш одним, — не раз говорив мольфар. — Мало, аби у твоєму роду були люди, що вміють файно робити бочки для бриндзи чи трембіти. Слід тобі ретельно вивчити, як то робиться. Але щоб вийшов добрий виріб, треба, аби ти мав охоту до того і вправлявся знов і знов, бо за першим разом не вийде. Але й за десятим не вийде, якщо не маєш до того руки. Таланту, який може розбудити практика.

— А як нема таланту? — питався Павлик. Він боявся, що може не бути тим особливим хлопцем, який годен прийняти мольфарський дар. Але дуже того хотів.

— Як є охота, то є й талант, — відповідав мольфар Данило. — Зрештою, час покаже. Тут важливо, аби все сходилося. Покликання виражається найперше через охоту.

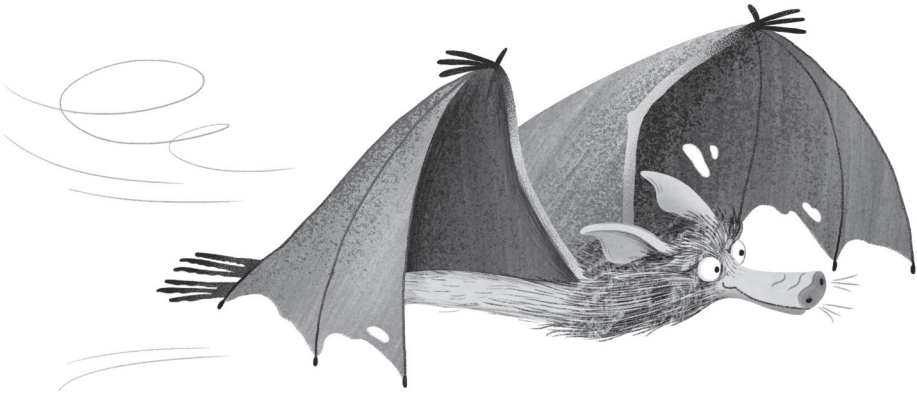
Це Павлика заспокоювало. І він поволі таки набирився різних знань. Мольфар розповідав йому, що червоне небо на обрії — на вітер, а пообідня задуха — на

грозу... Це давало важливу науку без будь-яких чарів. Лиш треба бути уважним і знати, що до чого.

Однак до Данила Павлик заходив здебільш принагідно, по дорозі з лісу, коли ніс дрова. А так на щодень не було часу бігати. Вони з мамою працювали й усе виглядали маминих братів, а Павликових вуйків — опришків Олексу та Івана. Ті обіцяли завітати, коли матимуть змогу. Робили так раніше й тепер мали так зробити.

Знаком, що опришки не так вже й далеко і що з ними все гаразд, були вивірки Вушко й Носик. Вуйко Олекса заприятелював із ними давним-давно, а після пригод у лігві Арідника вони були й Павликовими друзями.

Тепер вивірки час від часу зринали нізвідки, гостилися, чим знаходили, й гуляли собі далі.

Розділ 5

ОПИР ВИКОНУЄ ЗАВДАННЯ АРІДНИКА, АЛЕ НЕ ЗОВСІМ

Уже спочило. Павлик ліг на лаву спати, а мама ще вишивала при свічці біля відчиненого вікна. Але їй на сон хилило, то вона вколола собі пальця голкою. На пальці виступила велика рубінова крапля крові.

У той час із Чорногори летів кажан-опир, винюючи Довбушеву кров. І враз йому різонув запах.

А це ж Павликова мама Параска була рідною сестрою Довбуша, то в них і була одна кров. Кажан же сліпий, нічого не бачить, лиш на запах прямує.

Отож він кулею помчав крізь прохолодне вечірнє повітря, аж доки його локатори не сповістили про

